ולית ליה לר"ש שיעורא. קס"ד הכל לפי היזק הדליקה ישלם אפילו אין רואין לעבור: **לא** יעמיד אדם תנור בתוך ביתו כו'. שיכול לעכב עליו בעל העלייה אם הבית של אחד והעלייה של אחר היה מעמידו בעלייה בעל הבית מעכב ובקונטרס פירש לענין בני העיר שמעכבין עליו וכמו שפירש ניחא דהוי דומיא דאינך מתניתין דהתם בפרק לא יחפור (ב"ב דף כ:):

לפלוג וליתני בדידה. וא"ת השתא נמי קא מפליג בדידה במדליק בתוך שלו וי"ל דע"כ סיפא בתוך ביתו של חבירו מדליק דאי במדליק בתוך שלו אע"פ שדרך בני אדם להניח בבתים היה פטור וחכ"א אינו משלם אלא גדיש של חטין או גדיש של שעורין משמע דאפילו מוריגים וכלי בקר שדרך להניח בגדיש לא משלם אלא גדיש לבדו והשתא כל עניין שנעמיד דברי רב כהנא פריך רבא עליה שפיר דאם ר"ל רב כהנא מחלוקת בתוך שלו ופליגי במוריגין וכלי בקר דר"י מחייב וחכמים פוטרין אבל במדליק בשל חבירו אפילו רבנן מחייבי אמוריגין וכלי בקר אם כן שפיר פריך דליפלוג בדידה בגדיש עצמה דהא בירה נמי לא מיתוקמא אלא במדליק בשל חבירו ואם ר"ל רב כהנא מחלוקת במדליק בתוך שלו דפליגי אפילו בארנקי דר' יהודה מחייב אע"פ דאין דרך ארנקי להניח בגדיש ורבנן פטרי אפי' במוריגין כדפרישית מ"מ כשמסיים אבל במדליק בתוך של חבירו ד"ה משלם כל מה שבתוכו אפילו בארנקי נמי קאי דמשמע ד"ה משלם כל מה שבתוכו לרבנן כמו לר"י הלכך פריך שפיר לפלוג וליתני בדידה לשמעינן אפי' ארנקי בגדיש דאין דרכו להניח דהוי רגומא טפי ועוד שקשה לשון המשנה דקתני שדרך בני אדם להניח בבתים דאפי' אין דרך נמי מחייבי רבנן במדליק בתוך של חבירו:

אלא אמר רבא בתרתי פליגי [פליגי] במדליק בתוך שלו כו'. דר"י מחייב אפי' ארנקי בגדיש שאין דרך להניח מדנקט מודים מכמים במדליק את הבירה לבן נקט בירה שרוצה למנוע שיחייבו רבנן אפי' בארנקי כמו ר"י ואי רבי יהודה לא מחייב במדליק בתוך שלו אלא דוקא במוריגין הוה ליה לפלוגי בדידה ולימא דמודים חכמים במדליק גדיש של חבירו דחייב במוריגין אלא ודאי מחייב ר"י במדליק בתוך שלו אפי' בארנקי בגדיש ורבנן לא מחייבי אפי' במוריגין דקתני אינו משלם אלא גדיש של חטים כו' ופליגי נמי במדליק בתוך של חבירו דר' יהודה מחייב אפי' בארנקי בגדיש ורבנן לא מחייבי אלא במוריגין של חבירו שדרכו להניח בגדיש או בארנקי בגדיש שדרך להניח כל דבר בבתים וטעמייהו יש לפרש דר' יהודה לא פטר בטמון כלל ורבנן במדליק בתוך שלו פטרי כדמשמע קרא כי תצא אש (ומשמע) דאיירי במדליק בתוך שלו אבל במדליק בתוך של חבירו מחייב בדבר שדרכו להטמין דלא אשכחן דפטר ביה קרא טמון ובדבר שאין דרכו פטרי מסברא דלא אצטי ליה לאסוקי אדעתיה שיניח אדם בארנקי בגדיש:

במה

באגני דארעא מקרו: **מתני'** המדליק בתוך שלו עד כמה תעבור הדליקה רבי אלעזר בן עזריה אומר רואין אותו כאילו הוא באמצע בית כור ר"א אומר ט"ז אמות כדרך רה"ר רבי עקיבא אומר חמשים אמה ר"ש אומר [1]שלם ישלם המבעיר את הבערה [א]הכל לפי הדליקה: **גמ'** ולית ליה לר"ש שיעורא בדליקה והתנן [ב]לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית אלא אם כן יש על גבו גובה ד' אמות היה מעמידו בעלייה עד שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים ובכירה טפח [ג]ואם הזיק משלם מה שהזיק ר' שמעון אומר לא נאמרו שיעורין הללו אלא שאם הזיק פטור מלשלם אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה הכל לפי גובה הדליקה אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה [ד]כר' שמעון וכן אמר רב נחמן אמר שמואל הלכה כר"ש: **מתני'** [ד]המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו ר"י אומר משלם מה שבתוכו וחכ"א אינו משלם אלא גדיש של חטין או של שעורין [ה]היה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו פטור [ו]ומודים חכמים לר"י במדליק את הבירה שהוא משלם כל מה שבתוכה שכן דרך בני אדם להניח בבתים: **גמ'** אמר רב כהנא מחלוקת במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך של חבירו דר"י [ז]מחייב אנזקי טמון באש ורבנן פטרי אבל במדליק בתוך של חבירו דברי הכל משלם כל מה שבתוכו א"ל רבא אי הכי אדתני סיפא מודים חכמים לר"י במדליק את הבירה שמשלם כל מה שבתוכה שכן דרך בני אדם להניח בבתים לפלוג וליתני בדידה בד"א במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך של חבירו אבל מדליק בתוך של חבירו דברי הכל משלם כל מה שהיה בתוכו אלא אמר רבא בתרתי פליגי פליגי במדליק בתוך שלו והלכה ואכלה בתוך של חבירו דר"י מחייב אטמון באש ורבנן סברי לא מחייב ופליגי נמי במדליק בשל חבירו דר"י סבר משלם כל מה שבתוכו ואפילו ארנקי ורבנן סברי [ח]כלים שדרכן להטמין בגדיש כגון מוריגין וכלי בקר הוא דמשלם כלים שאין דרכן להטמין בגדיש לא משלם תנו רבנן המדליק את הגדיש והיו בו כלים ודלקו ר"י אומר משלם כל מה שהיה בתוכו וחכמים אומרים [ח]אינו משלם אלא גדיש של חטין או גדיש של שעורין ורואין מקום כלים כאילו הוא מלא תבואה

במה

באגני. כמו באגנות (שמות כד) קוניי"ש בלע"ז: **מתני' באמצע בית כור.** אם יש לו תלי בית כור לכל רוח פטור. ובקולמס שדילגה וכלאוקימנא [ע"א] אבל נכפפת בוערת והולכת כל שעה אפילו עד מאה מיל חייב: **הכל לפי הדליקה.** קס"ד ה"ק הכל ישלם כל כמה שהדליק בין לחוק בין קרוב: **גמ' לא יעמיד.** בני העיר מעכבין עליו שלא תבער האש בתקרה: **מעזיבה.** טיח של סיד על תקרה. ודומה לו בספר עזרא (נחמיה ג) ויעזבו (את) ירושלים עד החומה: **ובכירה.** שפחותה מתנור ואין מבעירין בתוכה אש גדול: **לפי גובה.** כשהאש גבוהה וגדולה קופצת למרחוק: **מתני' אלא גדיש של חטין או גדיש של שעורין.** אם חטין חטין אם שעורין שעורין: **היה גדי כפות לו כו' חייב.** על הגדי דבעלי חייב נמי אתרבו מאו הקמה[ו] ומשום דקס ליה בדרבה מייה ליכא למפטריה דאינו חייב מיתה על העבד דהואיל ואינו כפות היה לו לברוח ופטור עליו ממיתה ומתשלומים. אבל היה עבד כפות לו פטור אפילו על הגדי ועל הגדיש לחייב מיתה על העבד דכתיב נקס ינקס (שמות כא) וקס ליה בדרבה מייה ואפי' לא התרו בו שאינו נהרג הא קי"ל (כתובות ד' לד:) לחייבי מיתות שוגגין פטורין. ובגדי לא שני לן בין כפות לשאינו כפות ואיידי דנקט בעבד נקט בגדי. [ו]ואיכא דאמרי בגדי נמי דוקא נקט סמוך פטור דהיה לו לברוח והכי קאמר היה עבד כפות לו או גדי סמוך לו פטור ואע"ג דפסיקא בשילהי פ' שני (מ.) שורו כממונו דאם הניח גחלת עליו ונשרף חייב התם הוא דהניח על גבי שור דלא היה לו לשור ליטול אבל הכא היה לו לברוח: **גמ' בתוך של חבירו.** אין לו רשות והוי כמאבד בידים: **במדליק את הבירה.** בתוך של חבירו הוא ואפ"ה יהיב טעם משום דדרך בני אדם להניח כלים בבתים אבל גדיש לא: **בדידה.** בגדיש ולשמעינן אע"פ שאין דרך להטמין בו חייב הואיל והדליק לתוך של חבירו וכ"ש בירה: **בתרתי פליגי [פליגי] במדליק בתוך שלו כו'.** ופטרי רבנן אפילו כלים שדרכן להטמין בגדיש דהא גזירת הכתוב הוא דטמון באש פטור ור' יהודה מחייב אטמון ובכלים ג"ש אותן שאין דרכן להטמין וג"ש אותן שדרכן להטמין: [ח]**בירה.** מגדל גדול: **מוריגין.** קרשים [ט][נקוביס] ובהן [ט] יתידות ודשין בהן את התבואה:

ד"ה

מסורת הש"ס

א) ב"מ קיח: ב"ב כ:, **ב)** פי' ר"ש דממתי'. רש"ל, **ג)** לעיל כב: מג:, **ד)** [עי' בתוס' ב"ב כט:] ד"ה ומודה], **ה)** [לעיל ה: ס.], **ו)** [שמות כב], **ז)** הוא פי' רש"ס לעיל כפ' שני כב:, **ח)** [נ"ל אחר ד"ה במדליק], **ט)** (רש"ל),

עין משפט נר מצוה

סא א מיי' פי"ד מהל' נזקי ממון הלכה ב סמג עשין סט טוש"ע מ"מ סימן תיח סעיף ג:

סב ב ג מיי' פי"ט מהל' שכנים הלכה יא סמג עשין סד טוש"ע מ"מ סימן קנה סעיף ח:

סג מיי' פי"ד מהל' נזקי ממון הלכה ח סמג עשין סט טוש"ע מ"מ סי' תיח סעיף יג:

סד ה מיי' שם הל' י:

סה ו ז ח מיי' שם הל' יב והל' ח ט סמג שם טוש"ע שם:

מוסף רש"י

אלא אם כן יש על גבו גובה ארבע אמות. אלא גובה ארבע אמות. מפי הנוגה אלכנא אמות כדי שלא יאמרו האור נתקרה (ב"ב כ:). עד שיהא תחתיו מעזיבה. אשטרי"ן בלע"ז טיח קרקע, שלשה טפחים. שלא תבער התקרה מתחתיה של עליה, ועל גביו ד' אמות (שם). ובכירה. אף היא כלי חרס שטופחים קדירה על אלנה ואין עושין בתוכה היקף גדול כמו שעושין בתנור (שם) אין היקף שבה גדול, טפח. מעזיבה יהא מתחיה (ב"מ קיח:). **ואם הזיק.** שדלק הבית והדליק את סביביו (שם) אחר שהיו שם כל השיעורין הללו, **משלם** מה שהזיק. ואע"פ כן מעכבין עליו השכנים להחזיק בכל השיעורים הללו, שמא ידליק בתיהם ואין לו מה לשלם (ב"ב כ:). **היה גדי כפות לו. לגדים, ועבד סמוך לו.** לגדים, ונשרף עמו חייב. אגדי ואגדים, לפי שאין לו דין מיתה בשביל העבד שהיה לו לברוח (לעיל כב: וכע"ז לעיל מג:). **עבד כפות לו וגדי סמוך לו כו' פטור.** אגדי ואגדים, דקס ליה בדרבה מייה, שהשור הרג העבד דכתיב נקס ינקס, והאי דנקט גדי אגדי משום דמוקמינן בגדי דחד ועבד דחד, דבגדים ועבד ליכא לאוקמי הכי, דאורחא דמלתא לשדורי אינש עבדיה לשמור גדישו, ואיידי דנקט גדי עבד כפות וסמוך, נקט גבי גדי כפות וסמוך, ואע"ג דבגדי אין לומר היה לו לברוח, שהרי אין בו דעת, ואם אינו כפות וסמוך נמי חייב כדאמרינן (לעיל מ.) שורו כממונו (לעיל כב:).

תורה אור השלם

1. כִּי תֵצֵא אֵשׁ וּמָצְאָה קֵצִים וְנֶאֱכַל גָּדִישׁ אוֹ הַקָּמָה אוֹ הַשָּׂדֶה שִׁלֵּם יְשַׁלֵּם הַמְּבַעֵר אֶת הַבְּעֵרָה: שמות כב ה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מוריגין וכו' יתידות. נ"ב ונע"ז דף כד ע"ב אית דתנא דבקרסים עצמם הן פגימות ע"ש:

לעזי רש"י

קוניי"ש [קונקי"ש]. שקתות, אגנים.

ד"ה **משלם מה שבתוכו.** רבא מתרץ לה לטעמיה בכלים שדרכן להטמין בגדים: **אלא דמי גדיש.** אם הבעירו בעל השדה אלא קבול עליה אלא נטירותא דגדיש: **חטין וחיפן בשעורים.** אע"פ שנותן לו רשות לחטין אינו משלם אלא שעורין דאמר ליה לא לאיתי אלא שעורין לפיכך לא מזהרתי בהן כל כך: **מאי הוה ליך גביה דאזקתיה.** בידיה שרפתו או שהשלכתו ליס. ולא דמי למשאיל מקום לחבירו להגדיש שעורין והגדיש חטים דאמרן לעיל אינו משלם אלא דמי שעורין דמבעיר לא מזיק בידיה הוא אלא פושע כדכתיב[2] כי תצא אש ומצאה מפי המורה: **פשעה בו.** לא שמרתו כדרך השומרים ואבד: [**בדרבא**] **מתניתו לה.** משמיה דרבא אמריתו לה: **שעורין וחיפן בחטין.** ונתן לו רשות להגדיש שעורין ולא חטין: **שמעיה מילתא לר' יהודה.** אליבא דר' יהודה דמתני': **עשו תקנת נגזל באשו.** כי היכי דתקנו רבנן לנגזל לישבע כמה גזלו ויטול דתנן במסכת שבועות (דף מד:) אלו נשבעין ונוטלין השכיר והנגזל כך תקנו באשו שישבע מה הטמין ויטול: **אליבא דמ"ד לא דיינינן דינא דגרמי.** בפרק הגזל ומאכיל (לקמן דף קיז:): **בכספתא.** ארגז שמניחין בו כספים: **אמיד.** עשיר שאומדין אותו לכלי כסף:

מתני'

במה דברים אמורים במדליק בתוך שלו והלכה ודלקה בתוך של חבירו אבל מדליק בתוך של חבירו משלם כל מה שבתוכו. כלומר בדבר שדרכו כגון מוריגיס וכלי בקר אבל ארנקי בגדים לא מחייבי רבנן אע"פ שדקדקנו[1] בכל הני דלעיל שיהא משלם כל מה שבתוכו לרבנן כמו לר' יהודה הני מילי היכא דקתני ומודים או היכא דקתני דברי הכל אבל הכא במה דברים אמורים קתני ורבנן מילתייהו מפרשי ולאו אמילתא דרבי יהודה קיימי:

שאינו משלם אלא דמי שעורים. במדליק בתוך שלו חייבי דאי במדליק בתוך של חבירו שעורין והגדיש חטין למה לא ישלם חטין כיון דאזי להו ובסמוך מדמי להו נמי לנותן דיינר זהב לאשה ופשעה בו משמע דהיינו מדליק בתוך שלו והלכה בתוך של חבירו:

לרבי יהודה דמחייב על נוקי טמון באש בו'. לרבנן נמי הוה מצי למימר דעשו תקנה בבירה בכל דבר ובגדים במוריגין אלא רבותא אשמועי' לרבי יהודה אפי' ארנקי בגדים עשו תקנת נגזל:

עשו תקנת נגזל במסור או לא. כתב רב אלפס בגון שיש עדים שמסרו ואינד ממונו ואין יודעין כמה תיקו וכל תיקו דממונא לקולא ובשם רב האי גאון כתוב שישבע ויטול מאה שכל תיקו דממונא תולקין ואין נראה לר"י לחייב כלל משום תיקו ור"ת מפרש דהך בעיא כשהמוסר מכחיש את הנמסר דומיא דנגזל בשבועות דגזלן מכחישו אבל אם המוסר עצמו אינו יודע כמה ישבע נמסר כמה הפסיד ויטול ולר"י נראה דהך בעיא אפילו אין המוסר יודע דומיא דתקנת נגזל באשו שאין המבעיר יודע כמה הפסיד הניזק דמבעי ליה במסור אי עשו תקנתא או לא:

מי מנחי אינשי מרגניתא בכספתא **או לא.** אפילו יש עדים שהיה בו מרגניתא מבעיא ליה דשמא לא אבעי ליה לאסוקי אדעתיה להאי ולא אמרינן מאי הוה ליה גביה דאזקיה כיון דלא רגילי אינשי לאנוחי כלל ולא דמי לדיינר זהב דלעיל דאבעי לה לאסוקי אדעתא טפי דפעמים שאומר כן דירא שאם היתה יודעת שהוא של זהב לא היתה שומרתו ולא דמי נמי לארנקי בגדים דרגילין טפי דמנחי מרגניתא בכספתא ואין לפרש דלעניין שבועה מבעיא ליה אי עשו תקנת נגזל ויהא נאמן לומר שהיה בו מרגניתא דא"כ מה היה אומר לרב אשי לאו היינו מתני' מה ענין זה למשנתינו:

מה בין גזלן לחמסן. בלישנא דקרא אין חילוק ביניהם והכא קבעי מה בין גזלן דרבנן לחמסן דרבנן דתניא בפ' זה בורר (סנהדרין דף כה:) הוסיפו עליהם הגזלנים והחמסנים ומפרש גזלן לא יהיב דמי ובמציאת חרש שוטה וקטן כדמוקי ליה התם פסול מן התורה אלא משום דרכי שלום: **חמסן** יהיב דמי. וכשלא אמר רוצה אני כדמפרש אבל מן התורה אינו פסול אלא היכא דלא יהיב דמי אבל היכא דיהיב דמי כשר אע"ג דלא אמר רוצה אני אע"פ שעובר על לאו דלא תחמוד הא אמרי' בפרק שנים אוחזין (ב"מ דף ה: ושם ד"ה בלא) לא תחמוד לאינשי בלא דמי משמע להו וההיא דסוף מכילתין (דף קיט.) דמייתי מחמס בני יהודה דאפילו היכא דיהיב דמי הוה כאלו גוזל נשמתו לאו דרשה גמורה היא אלא אסמכתא בעלמא דחמסן דקרא היינו גזלן דלא יהיב דמי וא"ת כיון דחמסן דיהיב דמי פסול מדרבנן א"כ אי אמרי' בפ' שנים אוחזין (ב"מ ד' ה: ושם ד"ה בלא) אלא הא דאמר רב הונא מצביעים אותו שבועה שאינה ברשותו נימא מיגו דחשיד כו' ומשני מורה ואומר דמי קיהיבנא מ"מ מה תירץ בכך אם הוא מעכב הפקדון בידו ורוצה ליפטר בדמים בעל כרחו של בעליה הרי הוא חמסן ופסול לשבועה מדרבנן ואכתי נימא מיגו דחשיד כו' וי"ל דמ"מ בגזלן דאורייתא אין להוכיח שלא יהא חשוד אשבועתו ועוד דחמסן דרבנן כשר הוא ואינו פסול עד שיכריזו עליו כדאמר בפ' זה בורר (סנהדרין ד' כו:) ואפילו אם הוא ידוע שנעשה חמסן בענין זה שמא לא רצו חכמים לפוסלו בכך וגם לא להכריח אלא דוקא כי שקיל וחטיף בזרוע בעל כרחייהו דבעליה והמקשה דקא פריך נימא מיגו דחשיד כו' אע"ג דהא ודאי קיס לן דגזלן דרבנן בעי הכרזה ואינו נפסל עד אחר הכרזה כל עיקר לא הניא דברי רב הונא אלא משום דמקשה והא קעבר בלא תחמוד א"נ הכי מקשה כיון שפטר עצמו במה שטען נגנבו או נאבדו ואינו משלם דמים אלא לפי שאינו רוצה לישבע ואם היה פוטרו מן השבועה לא היה משלם כלום א"כ נימא מיגו כו' ומשני מורה ואומר כו' וגם אם היה פוטרו מן השבועה שמא כמו כן היה משלם דמים לפי שמעכב הפקדון בידו ולהכי לא חשיד אממונא:

סו א מיי' פי"ד מהל' נ"מ הל' י"ח סמג עשין סט טוש"ע מ"מ סי' תיח סעי' יד:

סז ב מיי' שם סי' עוש"ע שם סעי' טו:

סח ג ד טוש"ע מ"מ סי' רלא סעי' ד:

סט ה מיי' פי"ד מהל' נ"מ הל' יב ופ"ז מהל' חובל ומזיק הלכה ח סמג עשין סט וסי' ע טוש"ע מ"מ סי' תיח סעי' יג וסי' ל סעי' ז וסי' שפח סעי' ח:

ע ו מיי' פ"ז מהל' חובל ומזיק הל' ז סמג עשין ע טוש"ע מ"מ סי' שפו סעי' ח:

עא ז מיי' שם פ"ח הל' ז סמג שם טוש"ע מ"מ סי' שפח סעי' ז [רב אלפס במקומו ועוד כפ' ר' דף מט]:

עב ח ט י כ מיי' שם פ"ז הל' יח סמג שם טוש"ע שם סעי' ח:

עג ל מיי' פ"י מהל' עדות הל' ד ופ"י מהל' מכיר הל' ה סמג לאוין ריד טוש"ע מ"מ סי' לד סעי' יג וסי' רה סעי' ח:

עד מ מיי' פ"ח מהל' גזילה הלכה ג סמג לאוין קפו טוש"ע מ"מ סי' שמט סעי' ז:

עה נ מיי' פ"י מהל' מכירה הלכה ח סמג עשין סב טוש"ע מ"מ סי' רה סעי' ח:

עו ס מיי' פ"י מהל' עדות הלכה ד סמג לאוין ריט טוש"ע מ"מ סי' לד סעי' יג:

גליון הש"ס

גמ' עשו תקנת נגזל בבסור. עיין לעיל דף מד ע"א תוס' ד"ה תמוה. ולקמן ע"ב תוס' ד"ה יגאו שטרות:

מוסף רש"י

תלוה וזבין. מי שתלו אותו או עצו לו יסורין עד שמכר וקיבל הדמים ואמר רוצה אני, זביניה זביני. ולא יוכל לחזור בו (רשב"ם ב"ב מז:).

---

[1] רש"ל מ"ז וכ' רנ"ש דא"ל למוסקו וכמ"ש תוס' לעיל ד"ה לפנוב, [2] רש"ל מ"ז, [3] שבועות מו:, [4] ב"ב מז:, [5] [שמות כב], [6] גי' רש"ל לרב ההגא דלעיל,

מתני' יא:

[1] רש"ל מ"ז וכ' רנ"ש דא"ל למוסקו וכמ"ש תוס' לעיל ד"ה לפנוב, [2] רש"ל מ"ז, [3] שבועות מו:, [4] ב"ב מז:, [5] [שמות כב], [6] גי' רש"ל לרב ההגא דלעיל,

פסולה בסוכה וכמבוי. תימה דהוה ליה למימר ימעט כדאמרי׳ בריש מסכת סוכה (דף ג.) מבוי דרבנן תני תקנתא וי״ל משום דצעי למימר בסוכה נקט לשון פסולה אי נמי לפי שהיה צריך להאריך בלשון ולומר יכנה וימעט וימחוק וילליק דלמעט כמו שהיא מודלקת לא סגי כדאמרינן בפ׳ גמה מדליקין (שבת דף כב:) הדליקה בפנים והוציאה בחוץ לא עשה ולא כלום והכא נמי לא שנא:

הדרן עלך הכונס

מרובה. מי קתני אין בין כו׳. משמע הכא היכא דתני אין בין לא שייך למימר תנא ושייר והקשה הר״י מאוליניי״ש מהא דתנן בפ״ק דמגילה (ד׳ ח. וסס ד״ה אין) אין בין נדרים לנדבות אלא שהנדרים חייב באחריותן ונדבות אינו חייב באחריותן ואכתי הא איכא שהנדבה באה מן המעשר ונדר שהוא דבר שבחובה אין באה אלא מן החולין כדתנן בהתודה (מנחות ד׳ פא.) וי״ל דהתם לא בא לשנות כל ענין שנדר ונדבה חלוקים זה מזה אלא בא לומר שאין חיוב הבאה בזה יותר מבזה אלא אחריות אכל לענין כל תאחר זה וזה שוין וכן אין בין שבת ליום הכפורים לא אייר לכל דברים שביניהם כגון איסור אכילה וכן אין בין י״ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד לא אייר בחומר שבשניהם כגון לאו ומיתה אלא בדבר האסור או מותר לעשות בהן ועוד י״ל דהך משנה דמגילה שנויה במסכת קנים (פ״א מ״ב) גבי עולת העוף ועולה בין נדר בין נדבה אין באה מן המעשר כיון דאין בה אכילת אדם כדדרים בציפרי בפ׳ עשר מעשר ת״ל ואכלת ושמחת שמחה שיש בה אכילה יצאו עולות שאין עמהן אכילה ואין להאריך כאן יותר:

מרובה קתני תנא ושייר. לשון דאשון דמייתי מייעתא לא בעי למימר דשייר דסבר ההוא ליטנא דכיון דקתני מרובה אין לומר שייר כמו באין בין וכן משמע הלשון דקאמר לליטנא אחרא מי קתני אין בין מרובה קתני משמע שתחילה היה סבור דמרובה הוי כמו אין בין וא״ת ומאי שייר דהאי שייר וי״ל דשייר טענת גנב באבידה דדרש לקמן רבי יוחנן דמשלם כפל ואי טעין טענת גנב בפקדון לא משלם ארבעה וחמשה בטבח ומכר הכי נמי טוען טענת גנב באבידה ועוד שמשייר שומף שגנב מחבירו ושומפין שגנבו לא משלם ארבעה וחמשה כדאמר לקמן בפירקין (ד׳ עח:) ועוד יש מפרשים דאין לחוש הכא אם אינו משייר כי אם דבר אחד כיון דלא נחת למיינא אלא דגלי לן שיש ריבוי בכפל מארבעה וחמשה:

יצאו קרקעות כו׳. וא״ת כיון דאמעיטי משבועה כדאמרינן בפרק הזהב (ב״מ ד׳ מ:) מיפוק ליה דאין בהם כפל בטוען טענת גנב דלא משלם אלא בשבועה כדאמרינן לקמן בשמעתין וליכא למימר דאצטריך לקופץ ונשבע דבהגזל קמא (לקמן ד׳ קו.) מוכח דלא משלם אלא״כ ב״ד משביעין אותו וי״ל דאצטריך להיכא דנשבע ע״י גלגול כדתנן (קדושין ד׳ כו.) זוקקין הנכסים שיש להם אחריות עם הנכסים כו׳ לישבע עליהן ומיהו לפי מאי דמסקינן לקמן האי כל ריבוי הוא מדלא כתיב הני פרטי גבי כסף וכלים וס״ל דכפל ושבועה הכל אחד ניחא דליכא אלא חד קרא לתרוויהו וא״ת וגניבה בקרקע היכי שייכא וי״ל במשיג גבול א״נ בממחוכר לקרקע כי ההיא דר׳ נפנים טעונות וטוען שגנבו לו ה׳ ומנלא שהוא גנבם (שבועות ד׳ מב:): **יצאו** שטרות. ואם תאמר למה לי קרא למעט מכפל והא אפי׳ אבדו בידים לא משלם קרן למאן דלא דאין דינא דגרמי ואפי׳ מאן דדאין לא הוי אלא מדרבנן כדפריש בסוף [הפרה] (ד׳ מד. ד״ה ממון) וי״ל כיון דאי איתיה לשטר בעין חייב להחזיר (משלם) סלקא דעתך דכשמחזיר (משלם) (מחזיר) הכפל עמו: רעהו

מתני׳ גנץ שיצא מתחת הפטיש והזיק חייב גמל שהיה טעון פשתן ועבר ברשות הרבים ונכנס פשתנו לתוך החנות ודלקו בנרו של חנוני והדליק את הבירה בעל גמל חייב הניח חנוני נרו מבחוץ החנוני חייב רבי יהודה אומר בנר חנוכה פטור: **גמ׳** אמר רבינא משמיה דרבא ש״מ מדרבי יהודה נר חנוכה מצוה להניחה בתוך עשרה דאי סלקא דעתך למעלה מעשרה אמאי אמר ר׳ יהודה נר חנוכה פטור לימא ליה הוה ליה לאנוחה למעלה מגמל ורוכבו אלא לאו ש״מ מצוה להניחה בתוך עשרה אמרי לא לעולם אימא לך אפי׳ למעלה מעשרה מאי אמרת אבעי לך לאנוחה למעלה מגמל ורוכבו כיון דבמצוה קא עסיק כולי האי לא אטרחוה רבנן אמר רב כהנא דרש רב נתן בר מניומי משמיה דרבי תנחום נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה בסוכה וכמבוי:

הדרן עלך הכונס

מרובה מדת תשלומי כפל ממדת תשלומי ארבעה וחמשה שמדת תשלומי כפל נוהגת בין בדבר שיש בו רוח חיים ובין בדבר שאין בו רוח חיים ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא בשור ושה בלבד שנאמר כי יגנוב איש שור או שה וטבחו או מכרו וגו׳ אין הגונב אחר הגנב משלם תשלומי כפל ולא הטובח ולא המוכר אחר הגנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה: **גמ׳** ואילו מדת תשלומי כפל נוהגת בין בגנב בין בטוען טענת גנב ומדת תשלומי ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא בגנב בלבד לא קתני מסייע ליה לרבי חייא בר אבא דא״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן הטוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה איכא דאמרי לימא מסייע ליה לרבי חייא בר אבא דא״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן הטוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה מי קתני אין בין מרובה קתני תנא ושייר: שמדת תשלומי כפל נוהגת כו׳: מנה״מ דת״ר על כל דבר פשע כלל על שור על חמור על שה ועל שלמה פרט על כל אבידה חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון אף כל דבר המטלטל וגופו ממון יצאו קרקעות שאינן מטלטלין יצאו עבדים שהוקשו לקרקעות יצאו שטרות שאף על פי שמטלטלין אין גופן ממון יצא הקדש רעהו כתיב אי מה הפרט מפורש דבר שנבלתו מטמא במגע ובמשא אף כל דבר שנבלתו מטמא במגע ובמשא אבל עופות לא ומי מצית אמרת הכי והא שלמה כתיב אמרי אנן בבעלי חיים קאמרינן אימא בבעלי חיים דבר שנבלתו מטמא במגע ובמשא אין דבר שאין נבלתו מטמא במגע ובמשא לא דהא

מתני׳ גנץ. אשטנגל״ל: **גמ׳ למעלה מעשרים אמה.** לא חזו לה אינשי ולא מפרקס ניסא ואנן לפרקומי ניסא בעינן:

הדרן עלך הכונס

מרובה. אין הגונב אחר הגנב כו׳. דכתיב וגונב מבית האיש ולא מבית הגנב: **גמ׳ בטוען טענת גנב.** גנב בא וגנבו ודרשינן לקמן בשמעתין דמייבו דחמנא כפילא אם נשבע ונמצא שקרן: **לא קפני.** אלמא נהגי ד׳ וה׳ בטוען טענת גנב אם טבח ומכר: **מי קפני אין בין.** דהוי דוקא ולא שייר מידי: **קפני.** קלת דנרים שזו מרובה על זו ושייר: **שפוקשו לקרקעות.** דכתיב והתנחלתם אותם וגו׳ (ויקרא כה): **אין נופן ממון.** אלא גורמין לגבות ממון: דהא

עז א מיי׳ פ״ו מהל׳ חובל ומזיק הל׳ יא טוש״ע ח״מ סי׳ שפד סעי׳ ב:
עח ב ג מיי׳ פי״ד מהל׳ מזקי ממון הל׳ יג סמג עשין סט טוש״ע ח״מ סי׳ תיח סעי׳ יב:
עט ד מיי׳ שם טוש״ע ח״מ סי׳ תכעא סעי׳ ו:
פ ה מיי׳ פ״ד מהל׳ תנוכה הלכה ז סמג עשין מד טי׳ ה טוש״ע שם:
א ו ז מיי׳ פ״ח מהל׳ גניבה הל׳ ו:
ב ח ט מיי׳ שם הל׳ ח סמג עשין מא טוש״ע סי׳ שנ:
ג י מיי׳ פ״ד שם הל׳ ה סמג שם טוש״ע סי׳ שנב:
ד כ ל מיי׳ שם פ״ב הל׳ ה והל׳ נ טוש״ע סי׳ שנ:

מוסף רש״י

בין. מלק, אשטנגל״ש (שבת כא:) היולאת מן הכחל כשהפטים מכה עליו (ב״ב כו.) **פטיש.** קורנס גדול של נפחים (שבת כא:). **את הבירה.** בית גדול (לעיל כב.). **בעל גמל חייב.** שלא היה לו להגדיל בחבילתו שתמנע מתנות (שבת כא:). **בנר חנוכה פטור.** חנוני, שנרשות פרסום מצוה אינה שם (שם) שמצוה להניחה ברשות הרבים לפרסומי ניסא (לעיל כב.). **למעלה מעשרים אמה פסולה.** דלא שלטא בה עינא למעלה מכ׳ אמה ליכא פרסומי ניסא (שבת ב.). **בסוכה וכמבוי.** דתנן בהו בהדיא בעירובין (ב.) ומסכת סוכה (ג.) דפסולי (שבת כב.).

הדרן עלך הכונס

משלם תשלומי ארבעה וחמשה. בגנב עצמו, דנפקא ליה מגנב הגנב (לקמן סג:). **על כל דבר פשע.** פיפיה דקרא דאמרי בטוען טענת גנב בלא בגנב עצמו (ב״מ נז:).

1. כִּי יִגְנֹב אִישׁ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ חֲמִשָּׁה בָקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה: שמות כא לז
2. עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְּבַר שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יַרְשִׁיעֻן אֱלֹהִים יְשַׁלֵּם שְׁנַיִם לְרֵעֵהוּ: שמות כב ח

גליון הש״ס

מתני׳ החנוני חייב. עיין לעיל דף מ ע״ב תוס׳ ד״ה ה״ג אמאי:

לעזי רש״י

אשטנצי״ל [אישטינצי״ל״א]. ניצוץ.

א) [ב״מ כו. שבת כא:], ב) לעיל כב. שבת כא:, ג) לעיל ב., ד) [שבת כא:], ה) שבת כא:, ו) [לקמן סט: ועי׳ תוס׳ לקמן סז: ד״ה אין], ז) [לקמן סג: קו:], ח) [סוכה נד. וש״נ], ט) ב״מ מ: שבועות מב:, י) [לקמן קח:], כ) [שמות כב], ל) [דף סג:], מ) [עי׳ תוס׳ מגיגה ח. ד״ה אמאי ותוס׳ מנחות יג: ד״ה מאין], נ) ר״מ.

דהא כל חד וחד כלל ופרט באפי נפשיה דרשינן ליה. כלומר היכא דאיכא פרטי יתירי כל חד וחד מרבי כעין דידיה ולא דרשינן כולהו בהדי הדדי דליהוי כעין הפרט דשלמה לרבות בעלי חיים שאין נגיעתן מעומאה כדאמר לקמן [סד:] כדתני דבי חזקיה שדי שור בין המצה לתמצה אלמא כל חד וחד בפני נפשיה מדרש: **א"כ.** דכעין הפרט בכל לדדין הוא דמייתי לה נכתוב אלא חד מהני פרטי דבעלי חיים ומתרבי כעין הפרט כל שנגלתו מעומאה ומדכתב פרטי יתירי תנס ענין לרבות שאר בעלי חיים: **קדוש בבכורה.** כעין שור ושה הוא דמתרבי מכעין הפרט דחמור דדמי ליה בתלת לדדין בעלי חיים ובבכורה ונגלתו מעומאה אבל בני ואיל דלא דמי ליה אלא בתרתי לא להכי כתב שור דאם אינו ענין לו תנהו ענין לשאינו קדוש בבכורה דדמי מיהת בתרתי לפרטא ב"ח ונגלתו מעומאה ועלולים עופות לא: ה"ג **א"כ לכתוב רחמנא שור וחמור שה למה לי לאתויי עופות: ואימא עטורין.** דדמי לפרטא קלת דיש עומאה בנגלתם קלת לטמא בגית הבליעה: **אבל עופות טמאים לא.** דליתא בהו עומאה כדאיתא בחולין (ד' ק:) יכול תהא נגלת עוף טמא מטמא בגדים אבית הבליעה ת"ל (ד) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה מי שאיסורו משום בל תאכל נבילה וטריפה יצא זה שאין איסורו משום בל תאכל נבילה וטריפה אלא משום בל תאכל טמא: **פרי מפרי.** ולד מולד וגפן מחבלן למעוטי מיס ומלח וכמיהין ופטריות: **גידולי קרקע.** למעוטי דגים: **מכדי כסיב.** בראש הפרשה כלל ופרט כי יתן איש ודרשינן ליה בפרק הזהב [ב"מ מז:] לענין שבועת שומרין למימר דאין נשבעין אלא על כעין הפרט שמטלטל וגופו ממון: **ואי ס"ד האי על כל דבר פשע.** דאתא לענין כפל למידרשיה בכלל ופרט אתא ולא מתרבי לכפל אלא כעין הפרט לכתבינהו להני פרטי בקרא קמא ולדרוש כל חד נאפי נפשיה כדקאמרת דהא בקרא קמא נמי כפילא כתיב אלא ש"מ האי כללא דקרא קמא דריבויא הוא ולענין כפל [לא] דרשינן כלל ופרט וקרא קמא דכתיב ביה כלל ופרט לענין שבועה הוא דאתא דכתיב בתריה[3] ונקרב בעל הבית וגו': **שלמה.** יש לה סימנים כדאמרינן בחלו מציאות (ב"מ דף מז.) מה שלמה מיוחדת שיש לה סימנים כו': **למעוטי דבר שאינו מסויים.** שאין לבעלים סימן בו שפטור מכפל: נאבידה

דהא כל חד וחד כלל ופרט באפי נפשיה דרשינן ליה אבל עופות לא א"כ נכתוב רחמנא חד פרטא הי נכתוב רחמנא אי כתב רחמנא שור הוה אמינא קרב לגבי מזבח אין שאין קרב לגבי מזבח לא ואי כתב רחמנא חמור הוה אמינא קדוש בבכורה אין שאין קדוש בבכורה לא אמרי א"כ נכתוב רחמנא שור וחמור שה למה לי ש"מ לאתויי עופות ואימא לאתויי עופות טהורים דומיא דשה דמטמא בגדים אבית הבליעה אבל עופות טמאים דלית בהו טומאה דלא מטמאי בגדים אבית הבליעה לא כל ריבויא הוא וכל היכא דכתב כל ריבויא הוא והא גבי מעשר דכתיב כל וקא דרשינן ליה בכלל ופרט דתני'[4] [1]ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך כלל בבקר ובצאן וביין ובשכר פרט ובכל אשר תשאלך נפשך חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע אף כל פרי מפרי וגידולי קרקע אמרי בכל כללא כל ריבויא הוא ואיבעית אימא כל כללא הוא מיהו כל דהכא ריבויא הוא מכדי כתיב מעיקרא כלל ופרט וכלל דכתיב [2]כי יתן איש אל רעהו כלל כסף או כלים פרט לשמור הדר וכלל ואי סלקא דעתך האי על כל דבר פשע נמי לכלל ופרט הוא דאתא נכתוב רחמנא להני פרטי גבי האיך כלל ופרט על כל דבר פשע למה לי ש"מ ריבויא הוא השתא דאמרת כל ריבויא כל הני פרטי למה לי חד למעוטי קרקע וחד למעוטי עבדים וחד למעוטי שטרות שלמה למעוטי דבר שאינו מסויים על כל אבידה לכדר' חייא בר אבא [3]דאמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן הטוען טענת גנב באבידה

[3]**רעהו אמר רחמנא.** ולא הקדש תימה לר"י ומאי איצטריך רעהו למעוטי הקדש מכפל בטוען טענת גנב הא ליכא שבועה בהקדש ולמסקנא דנפיק כפל ושבועה מחד קרא א"ש וא"ת דלקמן נפקא לן בפרקין (ד' עו.) למעט הקדש מוגזל מצית האים ולא מצית הקדש וי"ל דהתם נמי לא מאים קדרים דגבי הקדש נמי שייך לשון אים ולא משום דכתיב (שמות טו) ה' אים מלחמה אלא משום דבכל דבר שהוא לשון זכר שייך לשון אים ואשה על לשון נקבה כגון אשה אל אחותה בקרסים (שם כו) אלא התם ה"פ מצית אים דשייך ביה רעהו דכתיב ולא מצית הקדש ואגב דגבי גנב [1]איצטריך למנקט האי ליטנא למידרש ולא מצית הגנב נקט ליה נמי לענין הקדש[2]: **דהא** כל חד וחד דרשינן כלל **ופרט באפי נפשיה.** וא"ת והא לקמן גבי ונתת הכסף דרשינן כולהו פרטי בחתת ובפרק קמא דקדושין (ד' י.) ושם) גבי הענקה וי"ל כיון דכתיב על אכל פרטא דכתיב על שור על חמור על שה על שלמה ש"מ למידרש כל חד וחד פרטא באפי נפשיה אי נמי ע"כ איש לן למידרש כל חד פרטא באפי נפשיה ולמעט עופות דאי לאו הכי לשמוק מכולהו פרטי ולכתוב שלמה לחודיה ותו לא דמשלמה אתי כל מילי בין בעלי חיים בין אינם ב"ח מכלל ופרט וכלל דמשום דהוו ב"ח לא גריעי והשתא בתמילה כשהקשה ואימא מה הפרט מפורש דבר שנגלתו מטמאה כו' הו"מ למפרך קושיא אחריתי לפי מה שסובר לאחרינן מה הפרט מפורש דבר המטלטל וגופו ממון לא לכתוב אלא שלמה לחודיה ולשמוק מכל שאר פרטי אלא הא עדיפא ליה למיפרך שמקשה לאפי' מה שאמר אין אמת: **דלא** מטמא נבלתו. כדממעט להו בתורת בהנים ובזבחים בפ' חטאת [העוף] (ד' פט.):

למה לי. למהדר למכתב כללא אחרינא אלא לאו ש"מ כל ריבויא הוא לפי מאי דמסיק השתא

1. וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר תַּאֲוֶה נַפְשֶׁךָ בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן וּבַשֵּׁכָר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ וְאָכַלְתָּ שָׁם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ: דברים יד כו
2. כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ כֶּסֶף אוֹ כֵלִים לִשְׁמֹר וְגֻנַּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם יִמָּצֵא הַגַּנָּב יְשַׁלֵּם שְׁנָיִם: שמות כב ו

[4] (לעיל נד: מיר לה: עירובין מ:, ב) ב"מ מ: שבועות מג., ג) לעיל מ. לקמן קו:, ד) [ויקרא כב], ה) [שמות כב], ו) שיך לעיל:, ז) [לקמן סט:], ח) [ועיין תוספות בכורות יא. ד"ה וגונב], ט) ס"ל ל"ג, י) עיין בר"מ, כ) עיין רש"ל,

גליון הש"ס

תוס' ד"ה דבר וכו' לאפוקי חצי דימה. עי' שבת דף נב ע"ב תוס' ד"ה אמאי: **בא"ד** דגרסי לקמן לאתויי דבר שאינו מסויים. עיין בהרא"ש פ"ק דקדושין סי' כ':

מוסף רש"י

פרי מפרי. ולד מולד, יין מענבים ושכר מתמרים, למעוטי כמהין ופטריות ומים ומלח דאינו פרי מפרי (לעיל נד:) עגל נולד מעמו וכן שה, וענבים מחבלנים שזורעין החבלנים (עירובין כז:), וגדולי קרקע. שמולן ניחוזין וגדילין מן הקרקע (שם) למעוטי דגים שאינן נקחין בכסף מעשר (לעיל נד:). **דכתיב כי יתן איש אל רעהו.** כסף או כלים לשמור וגו', פרשת שומר חנם היא, דתניא בהשואל (ב"מ נד.) פרשה דאשונה בשומר חנם ושניה בשומר שכר ושלישית בשואל, ובגי שומר חנם אין לו עליו אלא שבועה, כדכתיב ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו (שבועות מג.).

[1] **דהא** כל חד וחד כלל ופרט באפי נפשיה דרשינן ליה אבל עופות לא א"כ נכתוב רחמנא חד פרטא הי נכתוב רחמנא אי כתב רחמנא שור הוה אמינא קרב לגבי מזבח אין שאין קרב לגבי מזבח לא ואי כתב רחמנא חמור הוה אמינא קדוש בבכורה אין שאין קדוש בבכורה לא אמרי א"כ נכתוב רחמנא שור וחמור שה למה לי ש"מ לאתויי עופות ואימא לאתויי עופות טהורים דומיא דשה דמטמא בגדים אבית הבליעה אבל עופות טמאים דלית בהו טומאה דלא מטמאי בגדים אבית הבליעה לא כל ריבויא הוא וכל היכא דכתב כל ריבויא הוא והא גבי מעשר דכתיב כל וקא דרשינן ליה בכלל ופרט דתני' ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך כלל בבקר ובצאן וביין ובשכר פרט ובכל אשר תשאלך נפשך חזר וכלל כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע אף כל פרי מפרי וגידולי קרקע אמרי בכל כללא כל ריבויא הוא ואיבעית אימא כל כללא הוא מיהו כל דהכא ריבויא הוא מכדי כתיב מעיקרא כלל ופרט וכלל דכתיב [2]כי יתן איש אל רעהו כלל כסף או כלים פרט לשמור הדר וכלל ואי סלקא דעתך האי על כל דבר פשע נמי לכלל ופרט הוא דאתא נכתוב רחמנא להני פרטי גבי האיך כלל ופרט על כל דבר פשע למה לי ש"מ ריבויא הוא השתא דאמרת כל ריבויא כל הני פרטי למה לי חד למעוטי קרקע וחד למעוטי עבדים וחד למעוטי שטרות שלמה למעוטי דבר שאינו מסויים על כל אבידה לכדר' חייא בר אבא [3]דאמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן הטוען טענת גנב באבידה

[3] (כל ריבויא הוא השתא) נפיק מקרא דהכא כפל ושבועה וא"ת ל"ל דכתב רחמנא כל הני פרטי לא לכתוב אלא כסף ומינה שמעינן דבר המטלטל וגופו ממון מכלל ופרט וכלל וכי תימא אלא הייתי דורשו לכלל ופרט משום דאיצטריך לדרשינן בשבועות (דף לט: ושם ד"ה מה) מה כלים שנים והא ע"כ כלל ופרט דרשינן ליה בהזהב (ב"מ דף מז: ושם ד"ה כי) לענין שבועה דאין נשבעין על הקרקעות ועל עבדים ושטרות וכפל ושבועה הכל אחד מדקאמר לכתבינהו להנך פרטי התם והיכי הוה מצי למכתבינהו א"כ הייתי ממעט עופות טמאים משבועה אלא ע"כ אם ממעטם מכפל ג"כ משבועה ממעטם ועוד אי הוה כתיב להו התם לא הוה דרשינן להו גבי כפל אלא גבי שבועה אלא פשיטא לן דהני קראי קיימי אכפל ושבועה וי"ל כסף או כלים איצטריך [4]לכדדרשינן בשבועות מה כלים שנים כו' והא דדרשינן ליה בפ' הזהב (שם) לכללי ופרטי וכללי אילו לא נאמר קאמר כלומר אילו לא נאמר על כל דבר פשע היינו דורשין מיעוט קרקעות ועבדים ושטרות מקרא דכי יתן אכל השתא דכתיב על כל דבר פשע אייתר ליה כסף או כלים למה כלים שנים ולפי מה שפירשתי דכפל ושבועה הכל אחד כי היכי דדרשינן לענין שבועה מה כלים שנים הכי נמי לענין כפל וכן הא דממעטינן דבר שאינו מסויים הוי [5]בין לענין שבועה בין לענין כפל ואפי' היכא דנשבע על ידי גלגול בדבר שאינו מסויים פטור הוא מכפל: (לעיל) **אלא** כל ריבויא. אע"ג דבגרייתא דרים להו כלל ופרט וכלל ולא משום דדרים לקרא הכי אלא מאיזה טעם שיהיה מרבינן כל דבר המטלטל וגופו ממון ולפי שדרשה זו שגורה בגמרא נקט בענין זה: **חד** למעוטי קרקעות. שטרות הוה ליה למעוטי בריש דאי טפי למעוטי כדמוכח לקמן בפ' בתרא (ד' קח:) דלמאן דדרים ריבויי ומיעוטי לא הוה ממעט אלא שטרות: **וחד** למעוטי עבדים. אע"ג דלעיל יליפינן עבדים מדלתקום לקרקעות הכא כיון דכתיב כל ריבויא בעי לכל חד מיעוטא באפי נפשיה:

דבר שאינו מסויים. פירש הקונטרס דבר שאין לבעלים סימן בו וקשה מה לי יש בו סימן מה לי אין בו סימן ומפרש ריב"א כגון ההיא דתנן בשבועות הדיינין (שבועות ד' מב: ושם ד"ה על) אין נשבעין אלא על דבר שבמדה שבמשקל ושבמנין לאפוקי בית מלא מסרתי לך וכיס מלא והלה אומר מה שהנחת אתה נוטל אבל זה אומר עד החלון וזה אומר עד הזיז חייב ומנא ליה הא סברא אי לא משום דדרשינן משלמה ועוד היינו יכולין לפרש דבר המסויים כי ההיא דפרק הזהב (ב"מ ד' מז.) מה נעל דבר מסויים כו' [6]לאפוקי חלי רימון וחלי אגוז דלא וכן אמרינן לקמן (דף סד:) גבי דרשה דהמלא תמלא דאמר שדי חמור בין המלא תמלא למעוטי דבר שאינו מסויים היינו חלי רימון וחלי אגוז דממעט להו מכפל ודבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין דמלרבי גבי חיוב שבועה תיפוק ליה ממשמעות דכי הוא זה ויש ספרים [6]דגרסי לקמן לאתויי דבר שאינו מסויים ואין נראה דמהיכא הוה ס"ד למעוטי דאיצטריך קרא לאתויי דאף על גב דממעטינן ליה לענין טוען טענת גנב מכפל בגנב עצמו מהיכא אתי אלא למעוטי גרם ואף על פי שנתמעט מגנב עצמו בפסוק הראשון אין למעט בכך בפסוק האחרון עד שימעט הכתוב בהדיא דהא קרקעות עבדים ושטרות איצטריך למעוטי ולא יליפינן מהדדי: והעדים